

Boekverslag Turks fruit (Jan Wolkers)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

A. Beschrijving

Primaire gegevens

Auteur:	Jan Wolkers
Titel:	Turks Fruit
Ondertitel:	-
Verschenen in:	1969
Aantal blz.:	214
Leestijd:	circa 8 uur
Uitgelezen op:	7 januari 2001

Verwachtingen vooraf

Ik hoopte dat het boek redelijk realistisch was, zodat ik me goed zou kunnen inleven. Dat vind ik namelijk altijd heel belangrijk bij een boek. Wat ik ook belangrijk vind is dat het niet saai wordt en ik het boek het liefst in een keer wil uitlezen. Daar hoopte ik dus ook op van te voren. Ik verwachtte wel dat het een goed boek zou zijn, omdat het ook veel aandacht heeft gekregen, vooral toen het net uitkwam. Ook mijn vriendin en mijn ouders vonden het wel een goed boek, dus daar geloofde ik wel in.

Reactie achteraf

'Turks Fruit' was ontroerend en humoristisch tegelijk. Het verhaal werd heel overtuigend en mooi beschreven. Er was voldoende spanning in het boek. Daar bedoel ik niet mee dat het heel spannend was, maar dat het niet saai werd om te lezen. Het was goed te begrijpen en ook goed te volgen. Het sprak me zeker aan.

Korte samenvatting

Het boek gaat over een 'ik'-figuur, een beeldhouwer, en de relatie met zijn vrouw genaamd Olga. Tot op ongeveer tweederde van het boek krijgt de lezer te weten hoe het was gekomen dat Olga en hij uit elkaar zijn gegaan. Hiervoor beschreef hij alleen zijn hoogtepunten en herinneringen uit zijn relatie met haar. Zowel over gebeurtenissen voor hun scheiding, als na hun scheiding. Steeds weer blijkt hoe gelukkig hij was met Olga. Het is een liefde die intens wordt beleefd en waar seks een grote rol in speelt. Er blijkt ook na hun scheiding dat andere vrouwen niet dat voor hem betekenen wat Olga voor hem is geweest, Olga was voor hem alles. Later wordt er dus bekend dat ze uit elkaar zijn gegaan na een incident op een zakendiner. Olga flirtte daar met een zakenrelatie, tot zichtbaar genoeg van haar moeder die haar huidige man maar een armoedzaaier en dus niks vindt. De 'ik'-figuur geloofde zijn ogen niet en er volgden enkele pijnlijke momenten met als gevolg een scheiding. Olga trekt bij haar moeder in en de 'ik'-figuur verliest alle invloed op Olga. Olga heeft nog een aantal relaties, maar ook voor haar leiden deze niet tot het grote geluk. Het boek eindigt met het ontdekken van een grote tumor bij Olga. Ze leeft alleen nog in het ziekenhuis en haar toestand verslechtert langzamerhand. Ze wordt blind, haar haar valt uit, ze wordt vergeetachtig en opvliegerig, mede door de medicijnen. De 'ik'-figuur bezoekt haar zeer vaak en regelmatig. Hij koopt een pruik voor haar om haar proberen gelukkiger te maken en een keertje Turks fruit, de enige soort snoep die ze nog kan verdragen. Na een tijd sterft Olga, met haar handen op haar hoofd met pruik gedrukt.

Boekverslag Turks fruit (Jan Wolkers)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

B: Verdieping

Tijd en ruimte

Het verhaal speelt zich vermoedelijk af rond het jaar van de verschijning of iets eerder, maar het zou zich ook nu kunnen afspelen. Rond 1960 heeft het zich denk ik afgespeeld. De tijdvolgorde is niet-chronologisch. De ik-figuur kijkt terug op zijn relatie die nu beëindigd is. Ook worden duidelijke beschrijvingen gegeven van zijn leven na de scheiding. De twee verhaallijnen lopen door elkaar heen.

Bijna alles speelt zich af in Amsterdam. Voornamelijk in het huis van de ik-persoon, maar natuurlijk ook daarbuiten. Het verhaal loopt in verschillende seizoenen, maar toch redelijk vaak bij koud en nat weer. Omdat het verhaal dus niet chronologisch is, veranderen de omstandigheden en de tijd dus de hele tijd.

De verteller

Het verhaal wordt verteld door de ik-persoon en je ziet dus ook alles door zijn ogen. De lezer voelt hierdoor helemaal mee met deze persoon, doordat je de gevoelens leest die ook heel goed zijn beschreven.

Spanning

Er wordt een zekere spanning opgebouwd naar het moment waarop wordt verklaard hoe de ik-persoon en zijn vrouw Olga uit elkaar zijn gegaan. De lezer wordt steeds nieuwsgieriger en mede daardoor gaat het zeker niet vervelen. Dit komt dus ook door die niet-chronologische volgorde en doordat de schrijver de lezer heel erg in het boek betreft en laat je goed inleven.

Thema en motieven

Het thema van 'Turks Fruit' is eenzaamheid, angst, liefde en seksualiteit.

De ik-figuur is eenzaam na de scheiding met Olga. Al het levende wat nog bij hem in de buurt is, verlaat hem. Olga heeft angst voor zwangerschap en relaties. Deze angsten zijn voor een groot deel onder invloed van haar moeder ontstaan. Natuurlijk spelen liefde en seks ook een grote rol in deze roman. De liefdesperikelen tussen en de ik-persoon worden uitvoerig beschreven. Verder wordt aandacht besteed aan dierenliefde, dierenhaat en de dood.

Personages

Ik-persoon: Deze hoofdpersoon is geen held. Hij is een gewone man met een wat aparte leefstijl. Hij vindt seks erg belangrijk in een relatie en houdt hier ook erg van. Hij is een echte kunstenaar die zeker niet om geld geeft. Je merkt steeds meer dat hij heel veel van Olga houdt en haar niet kan vergeten. Zijn leven draait grotendeels om haar, alhoewel hij zich dat pas later echt begint te realiseren. Hij lijkt me een beetje slordig type, zoals hij beschrijft hoe zijn huis eruit ziet en hoe hij soms praat of vertelt over mensen, dingen of gebeurtenissen.

Olga: Olga is bang voor zwangerschap en houdt daarom niet van kinderen. Wel houdt ze erg veel van dieren. Ze is erg praktisch, wat blijkt uit het verdienen van geld, nodig voor het dagelijks levensonderhoud. Ze laat zich erg vertroetelen door de 'ik'-figuur die grote invloed op haar heeft. Uiteindelijk zijn het tekort aan welvaart en de invloed van haar moeder oorzaken van de verwijdering tussen haar en de 'ik'-figuur. Olga hield erg van haar vader.

Boekverslag Turks fruit (Jan Wolkers)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

Olga's moeder: Olga's moeder is voor de 'ik'-figuur de boze heks, wat onder andere blijkt uit de omschrijving dat zij 'een stiefmoeder is voor haar dochter' (vergelijkbaar met een sprookje als Assepoester). Olga's moeder is heel berekenend. Met haar man is zij om welvaartsredenen getrouwd. Rouwig om zijn sterven is zij zeker niet. Reeds voor die tijd had zij al meerdere buitenechtelijke relaties. Echt geluk kent zij niet. In contrast hiermee staat het aanvankelijke geluk tussen Olga en de 'ik'-figuur. Maar dat wordt mede door haar vernield.

Olga's vader: Olga's vader is een soort clown, tragisch en komisch. Hij komt sympathiek over, maar is een figuur zonder enige invloed. De lezer kent hem alleen van herinneringen die de 'ik'-persoon vertelt, want hij is al gestorven.

Invloed van de andere hoofdpersonen op de 'ik'-figuur:

Olga: de belangrijkste invloed van haar is dat zij voor de 'ik'-figuur de hele wereld gaat betekenen, zelfs nadat zij officieel gescheiden zijn. De 'ik'-figuur is dan alles kwijt. Hij werkt uitsluitend nog om zijn verlies 'te verdoven'.

Olga's moeder: voor de 'ik'-figuur is zij de oorzaak van de breuk tussen hem en Olga.

Olga's vader: de 'ik'-figuur voelt sympathie voor hem, maar bewondert feitelijk het tragische aan de man.

Titel, ondertitel en motto

De titel 'Turks Fruit' heb ik eigenlijk al verklaard in de korte samenvatting. Daarin kun je lezen dat als Olga met een tumor in het ziekenhuis ligt, de 'ik'-persoon een keer Turks fruit voor haar meebrengt, omdat dat het enige snoep is wat ze nog kan eten en verdragen. Dat is een van de grootste gebeurtenissen in het boek, als Olga ziek blijkt te zijn en langzaam dood gaat.

Dit boek bevat ook een motto. Het is een stukje uit 'De avonturen van Kuifje, vlucht 714'. Het is een dialoog tussen Rastapopoulos en Carreidas over wie het slechtste van hen is, ze willen allebei namelijk het slechtste zijn. Waarom juist dit stukje van toepassing is op het boek, is heel moeilijk te verklaren.

Relatie tussen tekst en auteur

Jan Wolkers heeft een opleiding als beeldend kunstenaar gevolgd en heeft ook in Amsterdam als kunstenaar gewerkt. Het boek lijkt op een autobiografie. Voor in het boek staat ook een opdracht: 'Voor Olga Stabulas'.

Relatie tussen verschillende werken

Het is in meer werken van Jan Wolkers zo dat de hoofdpersoon een kunstenaar is en dat seksualiteit een redelijk grote rol heeft. Hij heeft ook gewone verhalen geschreven, maar zijn romans komen vaak autobiografisch over. De boeken hebben vaak een politieke bedoeling.

Relatie tussen tekst en context

Het boek speelt zich waarschijnlijk in de zestiger jaren af. Toentertijd was er de seksuele revolutie. Mensen gingen heel vrij met seks om en dit komt ook duidelijk terug in het boek 'Turks Fruit'.

Soort literaire tekst

Het is een psychologische roman.

Boekverslag Turks fruit (Jan Wolkers)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

C: Evaluatie

Persoonlijke beoordeling

'Turks Fruit' vind ik een heel mooi boek. Ondanks dat het verhaal vlot en humoristisch beschreven is, heeft het ook veel diepgang. Soms wist je niet goed of je moest huilen of lachen. De soms wat shockerende liefdesscènes passen helemaal bij de stijl van het boek. Eigenlijk beschrijft Jan Wolkers gewoon de ondergang van een perfecte liefdesrelatie. Het onderwerp van dit boek vind je vaak terug in andere boeken, maar is naar mijn mening nog nooit zo meeslepend beschreven. De diepgang en het meeslepende wordt vooral bereikt doordat de auteur de gevoelens van de 'ik'-persoon heel goed beschrijft. Hierdoor kun je je ook heel gemakkelijk inleven in het boek.

De gevoelens spelen dan ook veruit de belangrijkste rol in het boek en dat vind ik ook heel goed, want liefde is natuurlijk puur gevoel, en daar gaat het boek ook over.

De gebeurtenissen vond ik soms schokkend, vaak ontroerend en op het eind verrassend. Ik ben niet echt geschokt door de liefdesscènes, maar ik kan me voorstellen dat sommige mensen dat wel zijn. Ik heb ook gehoord dat Jan Wolkers door sommigen als een 'foute' schrijver wordt gezien. Daar ben ik het niet mee eens. Door de vlotte schrijfstijl bleef ik tot het einde van het boek geboeid. Sommige kleine dingen en gebeurtenissen werden uitvoerig beschreven waardoor je er een beter beeld van kon vormen.

Het gebruikte taalgebruik was niet moeilijk. Soms was het redelijk grof, maar ik vond dat dat wel humoristisch werd gebracht, dus ik heb me er niet aan gestoord. Dit was ook zo met sarcastische opmerkingen.

Ik vind 'Turks Fruit' dus een heel goed, humoristisch en ontroerend boek.